

ЛІТЕРАТУРА

1. Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 14. – Ст. 87.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 №2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35. – Ст. 446.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору : Закон України від 22.05.2015 № 484-VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 57. – Ст. 1859.
4. Ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 06.12.2016 у справі № 442/7047/16-5 // Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/63188617>.
5. Ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 26.01.2017 у справі № 442/7047/16-5 // Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/64329295>.
6. Ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 09.03.2017 у справі № 442/7047/16-5 // Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65227633>.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів : Закон України від 06.12.2016 № 1774-VIII // Офіційний вісник України. – 2017. – № 2. – Ст. 32.
8. Де Хас та Жіксель проти Бельгії : Рішення Європейського суду з прав людини від 24.02.1997 // Український часопис прав людини. – 1999. – № 1–2. – С. 232.
9. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 04.11.1950 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 13. – С. 270–302.
10. Рекомендація щодо заходів, які полегшують доступ до правосуддя, № R (81) 7, прийнята Комітетом Міністрів Ради Європи 14 травня 1981 року // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_133.
11. Креуз проти Польщі : Рішення Європейського суду з прав людини від 19.06.2001 // Вісник Верховного Суду України. – 2001. – № 6.
12. Ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 18.05.2017 у справі № 441/394/17 // Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66548979>.
13. Середній розмір пенсійної виплати станом на 01.01.2017 // Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pfu.gov.ua/pfu/doccatalog/document?id=273637>.
14. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 05.06.2012 № 4901-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 49. – Ст. 1919.
15. Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.2011 № 845 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 61. – Ст. 2431.
16. Виконання судових рішень, боржниками у яких виступають органи пенсійного фонду України // Офіційний сайт Головного управління Державної казначейської служби України у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/reg/control/lviv/uk/publish/article/392556.jsessionid=F6EEB96A293C484D7E06DC0DEBFAAC7A>.

УДК 342.951:351.82

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ

LEGISLATIVE REGULATION OF STATE POLICY COMMAND AND CONTROL UKRAINE

Юрченко С.С.,
майор,
слухач кафедри фінансів і права
Військового інституту
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті розкриті та визначені засади державної політики у сфері управління Збройними Силами України, досліджено питання сучасного стану реформування Збройних Сил України, визначено шляхи вдосконалення діючої системи правового регулювання.

Ключові слова: державне управління, реформування, оборонне планування, сектор безпеки, стратегічне планування.

В статье раскрыты и определены основы государственной политики в сфере управления Вооруженными Силами Украины, исследован вопрос современного состояния реформирования Вооруженных Сил Украины, определены пути совершенствования действующей системы правового регулирования.

Ключевые слова: государственное управление, реформирование, оборонное планирование, сектор безопасности, стратегическое планирование.

The article disclosed and defined principles of state policy in the sphere of governance of the Armed Forces of Ukraine, explored the current state of reforming the said forces and described the possible ways of improving the current system of legal regulation.

Key words: public administration, process of reforming, defense planning, security sector strategic planning.

Враховуючи зміни, які відбуваються у сучасному світі, а також зміни у зовнішньополітичних відносинах країн світу, постійно зростає напруженість та підвищується нестабільність у сфері безпеки на глобальному та національному рівні. Поновлення «Холодної війни» між провідними країнами світу та пов'язане з цим неконтрольоване накопичення та оновлення зброї, неконтрольоване накопичення ядерного потенціалу призводять до посилення загроз міжнародного

тероризму, нелегальної торгівлі зброєю та боєприпасами, наслідком вищезазначених проблем є у т. ч. і проведення Антитерористичної операції на сході України.

На даний час Україна знаходиться у складній ситуації, коли вплив іноземних країн безпосередньо призводить не тільки до посилення внутрішніх проблем, а й до погіршення загального стану економіки країни, погіршення зовнішньополітичних проблем країни. У зв'язку з чим

виникає постійна необхідність у розробці та вдосконаленні нормативно-правової бази, що регулює питання сфери управління Збройними Силами України (далі – ЗСУ) та загалом національної безпеки України. Зазначене має бути досягнуто шляхом розробки науково обґрунтованої державної політики національної безпеки, спрямованої на захист життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави, пошуку та використання нових підходів та принципів до її формування і реалізації, насамперед на основі підвищення їх об'єктивізації, розробки категорійно-понятійного апарату, класифікаторів, методів, методик, моделей та механізмів державного управління національною безпекою.

Реалії сьогодення вказують на те, що практика орієнтації ЗСУ лише на участь у локальних конфліктах чи миротворчих операціях виявила недоліки у силовій структурі при відбитті агресії з боку сусідньої держави. Реформуючи ЗСУ необхідно переорієнтуватись на завдання надійної територіальної оборони держави, що передбачає необхідність створення/відновлення відповідної матеріально-технічної бази та кадрового резерву, збільшення видатків на оборону, впровадження політики, спрямованої на згуртування і єдність нації, патріотичне виховання суспільства, здатного боронити свою країну [1].

Проблеми воєнної політики та шляхи їх вирішення досліджують В. Смірнов, Л. Ленський, І. Борохвостов, В. Томчук, О. Рябець, В. Бегма, А. Соболев; основи державного управління, забезпечення обороноздатності України розкрили у своїх дослідженнях В. Богданевич, М. Єжєв, І. Свіда.

Метою статті є визначення основних напрямів правового регулювання державної політики у сфері управління ЗСУ шляхом проведення системного аналізу; обґрунтування напрямів вдосконалення державної політики у зазначеній сфері.

З моменту проголошення незалежності 24 серпня 1991 р. Україна позиціонувала себе як нейтральна, без'ядерна та позаблокова держава. Наміри України залишитись мирною, нейтральною державою були закріплені у Конституції України, ст. 18 якої прямо вказує на те, що зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновищезначеними принципами і нормами міжнародного права.

На виконання вимог, визначених Конституцією України, 11 жовтня 1991 р. Верховна Рада України затвердила Концепцію оборони і будівництва ЗСУ та постановила створити Раду оборони України, затвердила склад посадових осіб, які до неї входять, а також Положення про Раду оборони України (далі – Концепція).

Зазначеним документом було визначено, що ЗСУ складаються з: Сухопутних військ (Військ наземної оборони), Військово-Повітряних Сил і Сил Протиповітряної оборони (Військ повітряної оборони), Військово-Морських Сил. У Концепції було визначено повноваження Міністра оборони України і Головного штабу ЗСУ. Тим самим Верховна Рада України підтвердила намір України відмовитись від ядерного потенціалу, закріпленій у Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р.

Однак, зважаючи на ситуацію, яка склалася натепер, а також економічну та політичну кризи, проведення антитерористичної операції (далі – АТО) на Сході країни, перебування АРК під окупацією Російської Федерації, знецінення національної валюти, питання та проблеми армії тільки зараз почали бути актуальними та виходити на перший план.

Зазначене зумовлює необхідність розробки науково обґрунтованої державної політики національної безпеки, спрямованої на захист життєво важливих інтересів осо-

бистості, суспільства та держави, пошуку та використання нових підходів та принципів до її формування і реалізації, насамперед на основі підвищення їх об'єктивізації, розробки категорійно-понятійного апарату, класифікаторів, методів, методик, моделей та механізмів державного управління національною безпекою.

З метою врегулювання зазначеного питання на рівні держави, а також скасування не діючих, виданих з метою імітації роботи, створення у населення думки про власну безпеку, нормативно-правових актів, Президентом України було видано Указ Президента України від 26 травня 2015 р. «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» [5], яким було фактично введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 06 травня 2015 р. «Про Стратегію національної безпеки України» (далі – Стратегія).

Стратегія була видана ґрунтуючись на вимогах Конституції України та реаліях сьогодення, крім цього вона в цілому відповідає військово-політичній ситуації, яка склалась на сьогодні.

Однак і зазначена Стратегія не залишилась без уваги критиків. Так про необхідність доопрацювання Стратегії висловили свої думки Л. Усова, Р. Зварич та О. Скіпальський, який у своєму виступі на засіданні експертної ради Центру досліджень армії, конверсії і роззброєння зазначив про відсутність у новій Стратегії загальної концепції, на основі якої видана Стратегія, а також звернув увагу на невизначеність в Україні сили, яку можна поставити в основу оборонної діяльності, при цьому доповідачем були наведені яскраві приклади концепцій іноземних держав [7].

На протигагу зазначеним науковцям, А. Потіха у своїй статті «Нова стратегія національної безпеки України в умовах зовнішньої загрози» відмітив, що під час підготовки нової редакції Стратегії національної безпеки України системоутворюючим став науковий підхід, що включав у себе як фахові експертні оцінки, так і математичні моделі прогнозування. Проект розроблявся відкрито й прозоро із широким залученням вітчизняних і міжнародних експертів, зокрема представників НАТО, країн ЄС і США [3].

У ході розгляду питання державної політики у сфері управління ЗСУ не можна забувати й про інші документи, зокрема: Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» [4].

Не зайвим було б нагадати, що діюча доктрина була розроблена з врахуванням помилок, що містила попередня. Враховуючи те, що доктрина, яка втрагала чинність була написана з врахуванням позаблокового статусу України, система взаємодії правоохоронних органів під час воєнного конфлікту була неефективною та не зрозумілою. На даний час існуюча Доктрина чітко визначає загальний шлях всіх ЗСУ, не тільки у зв'язку з можливим приєднанням до одного з військових блоків, а й з бажанням України вступити до ЄС. Поставлено завдання до 2020 р. забезпечити повну сумісність ЗСУ з відповідними силами країн-членів НАТО.

Власне воєнна доктрина є ідейним стрижнем усієї воєнно-політичної діяльності держави (воєнної політики) як одного з напрямів загальної політики держави, політичних партій, громадських організацій та інструкцій. Вона стоїть на інтересах суспільства та всіх державних структур.

Загалом доктринальні питання у тому чи іншому вигляді виражені в різних документах: Конституції України, Основах (Концепції) національної безпеки, Основах (Концепції) зовнішньої політики, різноманітних законодавчих актах (наприклад, у Законах України «Про основи зовнішньої та внутрішньої політики», «Про основи національної безпеки», «Про оборону України», «Про Збройні Сили України», «Про розвідувальні органи України», «Про цивільну оборону України» та ін.), у бойових та загальновій-

ськових документах [1]. Вищеперелічені документи дають в цілому зрозуміти зміну вектору політики України по відношенню до ЗСУ, а відтак і до національної безпеки. На даний час у державі вживаються заходи щодо приведення діючих нормативно-правових актів у відповідність до вимог міжнародних договорів.

При цьому слід зазначити, що нейтралізація загроз національним інтересам України вимагає здійснення комплексу заходів зі зміцнення безпеки і обороноздатності держави. Формування зваженої політики національної безпеки і механізмів її реалізації неможливе без наукового аналізу процесів, які відбуваються в різних сферах громадського життя, передусім у військовій сфері [6, с. 216].

Не слід забувати про вплив зовнішньополітичних відносин на формування і розвиток національної безпеки України, про це свідчить зокрема і ст. 37 Стратегічної концепції НАТО, яка прямо вказує на те, що Україна займає особливе місце в забезпеченні безпеки в Євроатлантичному регіоні і є важливим і цінним партнером у справі захисту стабільності і загальних демократичних цінностей. Сьогодні обстановка у світі залишається дуже складною і динамічною і має тенденцію до посилення, у т. ч. до військово-політичної нестабільності, яка накладає свій відбиток і на військово-політичну сферу України.

Що стосується України, то її збройні сили знаходяться в стані постійного реформування. До проведення АТО головний критерій, що закладався в реформування збройних сил, – їх чисельність. Скорочення чисельності ЗСУ не заповнювалось якісним озброєнням і військовою технікою, що, безсумнівно, відбилося на бойовому потенціалі армії [1].

Зважаючи на вищевикладене, Україні як країні, яка має стратегічне значення в плані забезпечення безпеки

і оборони країн ЄС, слід зосередити основні зусилля на формуванні та розвитку дієвої системи державного управління, що з врахуванням вимог сьогодення має відповідати вимогам і критеріям НАТО. При цьому не слід забувати і про необхідність реформування і розвитку оборонно-промислового комплексу України.

В цілому дослідження показало, що Україна знаходиться на вірному шляху з удосконалення та реформування системи державного управління ЗСУ, що в подальшому без сумніву призведе до підвищення рівня боєготовності військ (сил) та, відповідно, загального рівня національної безпеки.

Новелою сучасного підходу до діяльності ЗСУ стало запровадження інформаційно-комунікативних технологій та підвищення рівня кібербезпеки на всіх ланках управління.

Проведене дослідження показало, що підходи, які застосовуються на сучасному етапі в цілому сприятимуть підвищенню загальної довіри до ЗСУ з боку українського народу та престижу українського війська, а також до підвищення загального рівня державної безпеки.

Аналіз запроваджених та діючих нормативно-правових актів у вказаній сфері дозволяє визначити, що:

- за умови дотримання обраного Україною напрямку державного регулювання буде підвищено не тільки загальний рівень національної безпеки, а й забезпечено захист держав Європейського співтовариства;

- існує необхідність удосконалення та доопрацювання чинних нормативно-правових актів, які, у разі внесення до них відповідних змін, дадуть змогу Україні не тільки підвищити загальний рівень життя, а й в цілому визначать напрямки для подальшого розвитку України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беззуб І. В. Нова Воєнна доктрина України : керівництво до дії чи декларація? / І. В. Беззуб // Центр досліджень соціальних комунікацій. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1459:bezpeka1&catid=8&Itemid=350.
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Потіха А. Л. Нова стратегія національної безпеки України в умовах зовнішньої загрози / А. Л. Потіха [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1122:strategiya-natsionalnoji-bezpeki&catid=8&Itemid=350.
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 02 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» : Указ Президента України 26 травня 2015 року № 287/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443>.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 06 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України 26 травня 2015 року № 287/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015/paran14#n14>.
6. Стукалін Т. П. Організаційно-правові засади у сфері оборони України в контексті сучасних ризиків та загроз / Т. П. Стукалін // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 42. – С. 215–219.
7. Скіпальський О. О. Про необхідність доопрацювання Стратегії національної безпеки України 26 червня 2015 р. / О. О. Скіпальський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cacds.org.ua/ru/comments/506>.